

Sjúkrarúm, aðhlygning og tækni

Þorgerður Ragnarsdóttir

Hönnun sjúkrarúma hefur í árána rás fyrst og fremst miðast við ástand sjúklinga, næst við þarfir starfsfólks og í þriðja lagi þykir útlit skipta máli.

Starfsmenn legudeilda á sjúkrastofnunum verja drjúgum hluta af vinnutíma sínum í störf og athafnir við sjúkrarúm. Líkamlegt álag, sem þessi vinna útheimtir, veltur á hönnun rúmana, þeim hjálpartækjum sem völ er á og líkamsbeitingu. Vel hönnuð rúm og hagnýt hjálpartæki létta vinnuna og leiða þar með til sparnaðar, bæði heilsufarslega og fjárhagslega. Fjórða iðnbyltingin er hafin og vélmenni eru að hefja innreið sína á sjúkrastofnanir. Að hvaða marki skyldu hjúkrunarfræðingar vera virkir þátttakendur í hönnun og þróun tæknivæðra sjúkrarúma og annarra hjálpartækja framtíðarinnar?

Sjúkir og aldraðir, sem þurfa á sjúkrarúmum að halda, geta þurft að dvelja í þeim stóran hluta sólarhringsins. Hönnun sjúkrarúma hefur í árána rás fyrst og fremst miðast við ástand sjúklinga, næst við þarfir starfsfólks og í þriðja lagi þykir útlit skipta máli. Þau hafa breyst og þróast um aldir en þrískipt rúm með stillanlegri hæð fyrir höfuð og fætur urðu til í Bandaríkjunum um aldamótin 1900. Í lok seinna stríðs bættust við handföng eða grip sem auðvelduðu stillingar og loks leysti rafstýring handföngin af á síðustu áratugum (Hospital beds, 2017; Wikipedia, 2017).

Þeir sem hafa unnið við umönnun aldraðra og sjúkra þekkja hversu vandamt getur verið að aðstoða rúmliggjandi fólk og aðra með litla hreyfifærni. Þegar rúmliggjandi sjúklingum er hagrætt, lyft og snúið þarf iðulega líka að skipta um, færa til og laga rúmfatnað svo að vel fari um þá. Yfirleitt þarf tvo starfsmenn til verksins, stundum jafnvel fleiri. Handtökin eru mörg og það þarf að gæta þess að hvorki sjúklingur né starfsfólk skaðist við hnjaskið. Þá skiptir máli hvernig dýnan í rúminu er og hvort hún passar í rúmið, hvernig lök eru notuð, hvernig hliðargrindur eru hannaðar og hvernig stýribúnaður rúmsins, bremsa, gálgi og steypibúnaður eru útfærð.

Á Landspítala hófst innleiðing á 400 nýjum sjúkrarúmum sem Arion banki gaf haustið 2015 en endurnýjun á rúmakostinum var orðin brýn. Nýju rúmunum er lýst sem lækningatækjum „sem eru útbúin flóknum búnaði til að mæta ýtrustu kröfum um öryggi sjúklinga og aðstöðu starfsfólks“ (Landspítalinn, 2015). Þau eru rafdrifin og hægt að stilla þau á ýmsa vegu og frá öllum hliðum með tilliti til mismunandi sjúkdómsástands og aðstæðna.

Á hjúkrunarheimilum hefur verið horft meira til útlits rúmana við val á þeim og þar er leitast við að hafa þau heimilisleg. Rúm á hjúkrunarheimilum eru gjarnan úr viði, eða líta út fyrir að vera það. Þau eru rafdrifin en til að stýra þeim er notuð stýrigræja sem hangir í áfastri rafmagnssnúru.

Rafstýrð rúm reynast ekki endilega gallalaus í notkun þó þau hafi marga kosti umfram gömlu rúmin. Sem dæmi má nefna að það getur kostað hlaup í kringum rúmið að komast að stýrigræju og verið erfitt að komast að bremsubúnaði undir þungri grind. Sumar rúmgrindur þarf að draga lárétt út til að færa upp og niður. Það útheimtir rými í kringum rúmið og flutning húsgagna svo hægt sé að hreyfa grindina. Eftir að ný rúm voru tekin í notkun á Landspítala uppgötvaðist að vandamt er að nota lyftara við þau, illmögulegt að hengja á þau útskilnaðarpoka og að sumar dyr gamalla húsakynna eru of þröngar fyrir þau. Allt vekur þetta spurningar

um það hverjir hanna rúmin og búnaðinn sem þeim fylgir, hverjir hafi skoðanir á því hvernig rúm eru útbúin og hverjir standi að innkaupum á þeim. Hversu mikla hlutdeild eiga hjúkrunarfræðingar í þeirri vinnu?

Þótt ýmsar tækniframfarir hafi auðveldað vinnu við sjúkrarúm í tímans rás gætu þau samt verið orðin betri, bæði með tilliti til þarfa sjúklinga og starfsfólks. Fyrirsjáanlegt er að einhvers konar vélmenni verða innan fárra ára tekin í notkun til að létta ýmis störf starfsfólks sjúkrahúsa sem nú krefjast líkamlegrar áreynslu. Hjúkrunarfræðingar þurfa að taka sér forystustöðu við þróun á sjúkrarúmum og annarri tækni til að auka þægindi og öryggi við umönnun sjúkra. Ef starfsfólkið sem notar þessa tækni í daglegu lífi og starfi er

ekki haft með í ráðum, er hættu á að við forritun vélmenna verði þarfir annarra látnar ráða för.

Heimildir

- Hospital beds (2017). History of hospital beds. Sótt á vefinn 5.9.2017: <http://www.hospitalbeds.org.uk/hospital-beds-information/history-of-hospital-beds.html>
- Landspítali (2015). Arion banki færir Landspítala 400 ný sjúkrarúm. Fréttir á vefnum www.landspitali.is 3.9. 2015. Sótt á vefinn 27.3.2018: <https://www.landspitali.is/um-landspitala/fjolmidlatorg/frettir/stok-frett/2015/09/03/Arion-banki-faerir-Landspitala-400-ny-sjukrarum/>
- Maattress Mart (2017). History of the bed. Sótt á vefinn 6.9.2017: <https://www.mattressmart.ca/History-of-the-Bed>
- Wikipedia (2017). Hospital bed. Sótt á vefinn 5.9.2017: https://en.wikipedia.org/wiki/Hospital_bed